

Förskollärarens syn på relationen mellan lek och språkinlärning hos barn som har svenska som andraspråk

Av: Amandeep Sandhu

Handledare: Jonna Lappalainen

Södertörns högskola | Institutionen för Lärarutbildningen

Kandidatuppsats 15 hp

Självständigt vetenskapligt arbete | Sjätte terminen 2022

Förskolläraryrket, erfarenhetsbaserad med interkulturell profil

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Abstract

Title: The preschool teachers' view on the relationship between play and language learning in children who have Swedish as a second language.

Introduction: It is no longer an exception that more and more preschools consist of children whose mother tongues are different from preschools' main language. To move towards an egalitarian inclusive society, Early Childhood Education, in which most of the time children learn through play-based activities according to their knowledge, interests, and curiosity, can play an efficacious role in relation to second language children's language development along with their general development.

Purpose: The study aims to investigate how preschool educators who work with second language children's language learning and development view play and its role in learning a second language.

Method: Four preschool educators are selected using the focus group methods, who have experience working with children whose mother tongue is not Swedish, to collect empirical data through conducting semi-structured face-to-face interviews. Preschool educators' views on the relationship between play and second language children's language learning have been analyzed using thematic analysis.

Theoretical connection: Play and interactions within the play, among second language children, preschool teachers, and other children who are native speakers as an opportunity for learning a second language, have been analyzed using Lev Seměnovič Vygotsky's sociocultural approach, which focuses on individual learning and development as something that takes place through people's interactions with objects, events, or other people. *Artefacts, the zone of proximal development (ZPD), and scaffolding*, which are some of the central concepts of Vygotsky's sociocultural approach, are used to interpret and present the results of the study.

Results: Among salient findings of the study, both free play and play as a planned activity are considered essential to children's learning and development by educators. Imitation is one of the most common language learning tools used by second language children to learn the second language during play besides using the first language, non-verbal communication, and contextual use of the second language. All types of play are considered effective for stimulating language learning among second language children as long as the play is based on their interests and

curiosity. Educators' conscious involvement is beneficial for escalating language learning in second language children; however, children's integrity and peace must not be compromised.

Keywords: Play, second-language, interactions, preschool, preschool children

Förord

Denna studie hade inte varit komplett utan värdefulla tips och råd från min handledare, Jonna Lappalainen på Södertörns Högskola.

Jag vill även tacka min förskolechef, kollegor, VFU-handledare och respondenter som gett sitt samtycke till medverkan och bidragit med innehåll genom att delge sina kunskaper och erfarenheter så att jag har kunnat genomföra denna undersökning.

Sist men inte minst vill jag tacka min familj som ställt upp för mig under arbetes gång.

Innehållsförteckning

1. Inledning och problemformulering	1
2. Syfte och frågeställning	2
3. Tidigare forskning.....	3
3.1 Lek och språkinläring	3
3.2 Språkinläring hos andraspråksbarn	4
3.3 Sociala interaktioner som möjlighet för språkinläring i svenska försolor	5
4. Teoretiska utgångspunkter.....	6
4.1 Sociokulturell teori	7
4.1.1 Artefakter.....	8
4.1.2 Den proximala utvecklingszonen (ZPD)	9
4.1.3 Scaffolding	10
5. Metod.....	10
5.1 Kvalitativa metoder.....	10
5.1.1 Semistrukturerad intervju för att samla in kvalitativa data.....	11
5.2 Urval	12
5.3 Genomförande	13
5.4 Analysmetod.....	14
5.5 Metodkritik	15
5.5.1 Empirisk forskning och dess tillförlitlighet och validitet	15
5.5.2 Tillförlitlighet och validitet i denna studie	15
5.5.3 Tillbakablicken.....	16
5.6 Forskningsetik.....	16
6. Resultat / analys	17
6.1 Försollärares syn på lek och språkinläring hos andraspråksbarn	17
6.1.1 Lek som en arena för interaktion med andra människor, föremål och händelser	18
6.1.2 Imitation, icke-verbal kommunikation och kontextuell användning av språk som verktyg för andraspråksinläring	19

6.2 Förskollärares syn på lekens betydelse för språkinläring hos barn vars modersmål inte är svenska	21
6.2.1 Lek som möjlighet att träna verbalt och icke-verbalt språk	21
6.2.2 Förskollärares medvetna deltagande i barns lek spelar en viktig roll för att uppmuntra språkinläring hos andraspråks barn	23
7. Diskussion och slutsatser	25
7.1 Resultat Diskussion.....	25
7.1.1 Hur beskriver förskollärare lek och språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk?.....	25
7.1.2 Hur ser förskollärare på lekens betydelse i språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk?	26
7.2 Resultatdiskussion i relation till tidigare forskning	26
7.2.1 Lek och språkinläring	26
7.2.2 Språkinläring hos andraspråksbarn.....	27
7.2.3 Sociala interaktioner som möjlighet för språkinläring i svenska förskolor.....	27
7.3 Vidare forskning	28
8. Referenslista	29
8.1 Otryckta källor	34
9. Bilagor	35
9.1 Informationsbrev.....	35
9.2 Samtyckesblankett	36
9.3 Intervjuguide.....	38

1. Inledning och problemformulering

Min studie handlar om förskollärares syn på relationen mellan lek och språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk.

Mångkultur och flerspråkighet är inte längre ett undantag under 2000-talet, det har snarare blivit en norm i vårt samhälle. Allt fler förskolor består av barn vars modersmål är ett annat än förskolornas huvudspråk. Enligt Sveriges statistikmyndighet har andelen utrikesfödda i den svenska befolkningen ökat från 11,3 procent år 2000 till 20 procent (2 miljoner personer) i slutet av 2021. Andelen utrikesfödda är ännu högre i storstadsregionen, i områden som Stockholm (27 %), Malmö (26 %) och Göteborg (22 %) (SCB 2022). Det innebär att det kommer fler och fler barn som antingen är födda utomlands eller har utrikesfödda föräldrar som redan bor i Sverige. År 2018 var andelen utrikes och inrikes födda barn med utländsk bakgrund 9 procent respektive 15 procent av alla barn i Sverige (SCB 2020 s.7–8). Inte bara jag, utan flesta blivande förskollärare kommer att möta dessa barn i svenska förskolor. Tillsammans med barns allmänna utveckling, påverkar även språkutvecklingen vårt sätt att arbeta i förskolemiljö. Skolverket menar att språkinläring och identitetsutveckling har ett nära samband. Förskolan ska betona barns språkutveckling i svenska, inklusive barn som har svenska som andraspråk, utifrån deras nyfikenhet och intressen (Skolverket 2018, s. 9).

Enligt ovanstående diskussion och aktuell forskning är barns tidiga erfarenhet av språk avgörande för deras senare framgång, och de bör ges rik språklig exponering i förskolan oavsett deras bakgrund. Vad som kan vara det bästa sättet att arbeta med barns språkutveckling, särskilt barn från underprivilegierade bakgrunder, är inte en okomplicerad uppgift. Melissa Hogenboom är en brittisk författare, en prisbelönt vetenskapsjournalist och redaktör för den globala digitala dokumentärplattformen BBC Reel. Hon har skrivit artikeln “What is the best age to learn to read?”, artikeln är en del av Family Tree, en serie inslag från BBC som utforskar de problem, utmaningar och möjligheter som föräldrar, barn och familjer står inför över hela världen. Genom att hänvisa till aktuell forskning och olika länders utbildningspolitik, skriver Hogenboom till förmån för införandet av det traditionella undervisningsmomentet (till exempel bokläsning eller fokus på *phonics*) i ett tidigt skede. Det skulle kunna lära barn från underprivilegierade bakgrunder språk och färdigheter som andra kan lära sig informellt hemma. Hogenboom diskuterar även den potentiella risken att barn utsätts för en onödig mängd stress och press. Alice Bradbury, professor i sociologi vid University College London, stödjer lekbaserad inläring i förskolor där det är

viktigt att tillhandahålla meningsfull social interaktion med barn. Hon oroar sig för att barn kommer memorera språket i det formella språkliga aktiviteter istället för att förstå själva sammanhanget (Hogenboom 2022). Holm och Laursen, språkforskare, kallar det en myt att barn kan lära sig ett andraspråk genom att vistas i en miljö där språket talas av deras kamrater och vuxna. Det är dock social och språklig interaktionsmiljö som hjälper barnen att lära sig andraspråket (Fast 2011, s.52). Barn leker större delen av sin tid då de är i förskolan, lärande-genom-lek är en ganska känd slogan inom utbildning för yngre barn. Lek uppskattas som den dominerande principen för att arbeta med yngre barn (Johnson, Christie, & Wardle, 2005). Dessutom anser Skolverket (2018) att lek är en hörnsten i utbildning som lägger grunden för barns livslånga lärande, utveckling och välbefinnande (s.8). Det förmedlar att lek går hand i hand med lärande i förskolesammanhang.

Som jag nämnde tidigare är det inte bara mitt personliga intresse, utan det blir också viktigt ur samhällets perspektiv eftersom förskolor kan spela en betydande roll för att bygga inkluderande samhällen genom att utveckla yngre barns språkinläring och kommunikation enligt barns intressen och nyfikenhet (Ghana Commission for UNESCO 2021). Det är förskolepersonalen som möter barn med utländsk bakgrund på förskolorna först. Förskolepersonal med tydlig förståelse för lek och språkinläring hos barn med andraspråk kan spela en betydande roll för att föra vårt samhälle mot ett mer inkluderande samhälle. Genom att ta del av förskollärares erfarenheter i arbetet på interkulturella förskolor, kan denna studie förhoppningsvis belysa hur användningen av lek på ett mer uttänkt sätt skulle kunna fungera som stimulerande språkinläring hos förskolebarn som har svenska som andraspråk.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att lyfta fram förskollärares syn på sambandet mellan lek och barns språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk. Med detta syfte får vi en inblick i förskollärarnas perspektiv på lek och språkinläring, samt att på vilket sätt relationen mellan lek och språkinläring uppfattas av förskollärare i vardagen i förskolan. Följande kommer att vara mina forskningsfrågor för att nå syftet med min studie:

- Hur beskriver förskollärare lek och språkinläring hos barn med ett främmande andraspråk i förskolesammanhang?
- Hur ser förskollärare på lekens betydelse i språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk?

3. Tidigare forskning

Som vägledning av David Silverman (2011) görs inte en effektiv litteraturgenomgång främst i syfte att uppfylla de akademiska kraven, utan för att ge det mest relevanta sammanhanget inom områdena lek, språkinläring hos andraspråksbarn och olika typer av sociala umgänge för dessa barn i förskolans vardagliga verksamhet. Det blir viktigt att läsa facklitteraturen för att undvika risken att försöka svara på de frågor som redan har besvarats. Att ha den vetenskapliga grunden för samma fenomen som skulle utforskas utifrån förskolläraernas uppfattningar av deras beprövade erfarenhet, och att relatera mina resultat till den tidigare forskningen (s.46). Frankfort-Nachmias och Nachmias (1996) menar att facklitteratur förmodligen är den bästa källan för att stimulera problemformuleringar. Vetenskaplig kunskaps kumulativa karaktär uppmuntrar oss också att bedriva ny forskning baserad på den kunskap som beskrivs i facklitteratur (s.66). Endast peer-reviewed forskningsartiklar från internationellt erkända tidskrifter och en doktorsavhandling har valts ut med hjälp av databasen SöderScholar och kategoriserats enligt de tre teman som lek och språkinläring, språkinläring hos andraspråksbarn, och sociala interaktioner som möjlighet för språkinläring i svenska förskolor.

3.1 Lek och språkinläring

Ivrendi et al. (2019), i sin artikel "Children, mothers, and preschool teachers' perceptions of play: Findings from Turkey and Norway", undersökte pedagogers, mödrars och barns uppfattningar om lek i turkiska och norska kulturer med hjälp av en tvärkulturell jämförande studie. Empiriska data samlades in från 40 förskolebarn, 39 mammor och 10 förskollärare genom strukturerade kvalitativa intervjuer (s.38). De framträdande resultaten av studien visar att varje deltagare uppfattade lek som ett sätt att ha roligt (s.41). Vuxna i båda länderna tycker att lek är avgörande för barns lärande och utveckling, och det är omöjligt att komma på ett alternativ till lek (s.41). Dessutom beskriver både norska och turkiska förskollärare leken som ett sammanhang där barn kan kommunicera, umgås och fatta egna beslut. Min studie kommer att bredda studien av norska och turkiska förskollärares uppfattning med svenska förskollärares uppfattning om lek.

Allee Herndon et al. (2021) publicerade nyligen sin artikel "Let's Talk Play! Exploring the Possible Benefits of Play-Based Pedagogy on Language and Literacy Learning in Two Title I Kindergarten Classrooms". Forskning publicerad i den här artikeln är baserad på den spirande forskningsdoktrin om lekbaserad utvecklingsmässigt lämpliga metoder som ett effektivt engagemang av lärare för att öka utbildningsjämligheten för utsatta elever jämfört med den

didaktiska metoden. Receptiva ordförråd och läskunnighetsnivåer för 30 förskolebarn från centrala Florida, USA analyserade med PPVT-4 respektive i-Ready Diagnostic Reading tests (s.122). Studien upptäckte vikten av att införliva målmedveten lek i förskola för att öka barns receptiva ordförråd och läskunnighet från låg socioekonomisk bakgrund, som löper större risk för mindre lärande jämfört med sina mer resursstarka kamrater (s.119). Min studie kommer att utöka definitionen av utsatta barn genom att betrakta barns modersmål som inte är detsamma som förskolans.

Robin Samuelsson (2019) undersökte i sin doktorsavhandling, *Play, Culture, and Learning: studies of Second Language and Conceptual Development in Swedish Preschools*, andraspråks- och begreppsutveckling som sker genom lek i svenska förskolemiljöer. Samuelssons studie, som bygger på fältarbets data från svenska förskolor, finner lekaktiviteter som en arena där barn interagerar och imiterar kulturella regler och mönster runt dem. Barn börjar leka även utan att kunna varandras språk och leken skapar situationer för att lära sig och använda språket (s.71). Samuelssons studie ligger ganska nära min studie; mitt fokus är dock att samla in förskollärares syn på lek och språkinläring hos barn med svenska som andraspråk istället för att göra en utredning utifrån fältarbetet. Därför kan min studie komplettera Samuelssons fältarbete genom att beskriva lekens innebörd, hur barn imiterar infödda barns språk under leken etc. ur förskollärares perspektiv.

De tidigare studier var tankeväckande och inspirerade mig att formulera mina intervjufrågor. Till exempel är det viktigt att känna till lekens roll för tvåspråkiga barns utveckling, lek är till nytta för språkinläring hos barn från utsatta bakgrunder och lek spelar en betydande roll från andraspråksinläring till begreppsutveckling hos barn vars modersmål är annan än förskolans huvudspråk.

3.2 Språkinläring hos andraspråksbarn

Grøver et al. (2018) har i sin artikel, "Bilingual preschool children's second-language vocabulary development: the role of first-language vocabulary skills and second-language talkinput", undersökt om femåriga barn med olika modersmålskompetens tillägnar sig andraspråket annorlunda när de utsätts för lärarledda respektive kamratspelssamtal i förskolesammanhang. (s.234). Tjugosex barn som talar två olika språk hemma och i förskolan, valdes ut för en undersökning under en viss tidsperiod, där deras ordförråd på båda språken observerades från 4 år upp till 10 års ålder. Andraspråkslärarledda gruppsamtal och kamratspelssamtal i

förskolesammanhang videofilmades för att bedöma tätheten av ordsymboler och ordtyper samt utvärderas barns ordförrådsförmåga i första och andraspråk med Peabody Picture Vocabulary Test-III (s.238). Studieresultaten avslöjade en stark positiv korrelation mellan barnens receptiva ordförråd på förstaspråket och andraspråket. En korrelation mellan femåriga barns ordförråd och samtalsexponering i kamratspel visades också av studien (s.242).

En annan forskningsartikel, "Investigating Second Language Acquisition in Preschools: a longitudinal study of four Vietnamese-speaking children's acquisition of English in a bilingual preschool", skriven av Priscilla Clarke (1999) belyser de nyckelfaktorer som påverkade 4-åriga barns andraspråksinläring i samspelet mellan förskolläraren och kamraterna (s.17). Fyra, 4-åriga vietnamesisk-talande barn i en tvåspråkig förskola i Victoria, Australien deltog i studien (s.18). Studien förmedlar, de enstaka ord på engelska som barnen använde när de började med grunden för senare utveckling av mer komplexa yttranden. Studien anser att förskollärarens roll är avgörande för att tillhandahålla språklig interaktion mellan andraspråksbarn och förstaspråksbarn på ett harmoniskt sätt. Ett rikt språkligt sammanhang för förskolebarn på andraspråk som matchar deras individuella förhållningssätt och behov rekommenderas av studien som oerhört viktigt för deras språkutveckling (s. 24).

Jag tar med mig några intressanta insikter från de tidigare studier när det gäller att forska om andraspråksinläring hos förskolebarn. Det är viktigt att utforska meningsfulla interaktioner som andraspråksbarn gör i lek med andra barn vars modersmål är detsamma som förskolans huvudspråk. Vidare motiverade det mig att utforska förskole pedagogers medvetna engagemang i barns lek, vilket spelar en avgörande roll för att ge andraspråksbarn en rik språkinlärmingsmiljö.

3.3 Sociala interaktioner som möjlighet för språkinläring i svenska förskolor

I sin aktuella forskningsartikel, "The concept of language in the Swedish preschool curriculum: A theoretical and empirical examination of its productions", beskriver Lena Aronsson (2022) betydelsen av barns språkutveckling i svenska förskolors undervisning och vardagliga aktiviteter ur läroplanens perspektiv. Enligt Aronssons studie definierar läroplanen språket i en utökad form, med tanke på språket som både en förutsättning för lärande (intern process) och en inläringseffekt (kommunikation). Därför bygger arbetssätt och didaktiska strategier i svensk förskola på många olika epistemologier samtidigt (s.5). Bland de viktigaste resultaten av studien, baserat på att spåra och kartlägga forskningslitteratur, är att beskriva barns språkinlärningsproblem som övervägande interpersonellt, med tillägnande och utveckling beroende av social interaktion (s.22).

När det kommer till svenska förskolans didaktik för att stimulera barns språkinläring, främst beroende av interpersonell interaktion, förmedlar Anne Kulttis (2014) artikel, "Mealtimes in Swedish preschools: pedagogical opportunities for toddlers learning a new language", intressanta insikter. Kultti utforskade hur svenska förskolors verksamhet, rutinmässigt kan uppmuntra flerspråkiga barns språkutveckling genom att öka deras delaktighet och kommunikation mellan barn eller mellan lärare och barn (s.18). Forskningen genomfördes genom att samla in fältanteckningar och videoinspelningar av deltagande interaktioner mellan barn och mellan lärare och barn under måltider i åtta småbarnsgrupper (barn i åldern 1–5 år) i en svensk stad. Forskning visade att språkinläring ligger som en kommunikativ och deltagande upplevelse, och informella språkinlärningsaktiviteter som måltider kan erbjuda en miljö där barn kan delta och kommunicera i sin egen takt beroende på deras ålder och språkkunskaper (s. 29).

En annan artikel av Ann Nordberg (2021), "Support of language and communication in the 'Tambour situation' in Swedish preschools", syftade till att undersöka på vilka sätt barns språk- och kommunikationsförmåga skulle kunna stimuleras av förskollärare i svenska förskolor i 'Tambur-situationen' som är övergångstiden på förskolans mottagningsområde (s. 699). Videoobservationer kompletterade med kvalitativa beskrivningar från förskollärarna genomfördes för att samla in data om stödjande fysiska språkinlärningsmiljöer och språkinlärningsinteraktioner som ägde rum i 'Tambur-situationerna' i nio kommunala svenska förskolor i sydvästra Sverige (s. 702). Studien erkände potentialen för att öka stödet för en språkinlärningsmiljö där lärare kan utveckla vardagliga praktiker och hitta inriktningsområden för specifika åtgärder för att uppmuntra barns språkutveckling. Till exempel genom att introducera fri lek som "språklåda" för barn när de väntade på varandra i tamburen (s. 705). Studien pekar på att lärare utökat och förbättrat språk- och kommunikationsstöd för att utveckla barns språk och kommunikation i själva förskolekontexten (s. 709).

Från de tankeväckande tidigare studier tar jag med mig inspiration för att utforska sociala interaktioner som måltider ur ett språkinlärningsperspektiv hos andraspråksbarn. Dessa studier gör mig till och med nyfiken på att undersöka hur förskole pedagoger lägger upp vardagsaktiviteter och lekmiljöer för att stimulera språkinläring hos yngre barn.

4. Teoretiska utgångspunkter

Enligt Frankfort-Nachmias och Nachmias (1996) accepteras teori och dess praktiska tillämpningar inom vetenskaplig forskning endast när dess metodik är logiskt och explicit påpekad. En

tillförlitlig teori ger oss en begreppsmässig grund, trovärdig kunskap och hjälper oss att förklara och förutsäga fenomen av intresse (s.36).

Syftet med denna studie är att lyfta fram förskollärares syn på sambandet mellan lek och språkinläring hos andraspråksbarn. I denna studie ligger fokus på att individuellt lärande och utveckling är något som sker genom människors interaktioner med föremål, händelser eller andra människor. Detta fokus gör att Vygotskijs sociokulturella synsätt är relevant (Purwanti & Hatmanto 2019, s.52). Studien utgår från att andraspråksbarn lär sig språket när de interagerar med andra barn, förskollärare och förskolemiljön genom lek. Även om Vygotskijs verk främst handlar om barns första språkinläring (Newman & Holzman 2014, s.109) och bara innehåller ett kortfattat 12-sidigt uttalande om lek, är hans bidrag proaktivt och före sin tid (Berk 1994, s.30). Hans sociokulturella tillvägagångssätt anses vara en av grunderna för "Socio-cultural approach to the language and learning development of bilingual children" (Drury 2013, s. 358). Peter Jones (2016, s.2) säger: "No psychological theory is more explicitly dependent on ideas about language and communication than Vygotsky's". De begrepp som undersökningen främst kommer att använda sig av är, *Artefakter*, *den proximala utvecklingszonen (ZPD)*, och *scaffolding*. Följande är beskrivningen av sociokulturell teori och dess centrala begrepp:

4.1 Sociokulturell teori

Enligt Vygotskij (1995), ger barns lek i tidig ålder en möjlighet att lägga märke till deras kreativa processer. Det barn redan har sett eller upplevt återges av dem i deras lek. Denna process, där de återger sina upplevelser och intryck som de får genom att använda alla sina sinnen att interagera med andra, leder till att skapa en ny verklighet baserad på barns intressen och nyfikenhet. Därför lägger denna process grunden för barns utveckling och lärande genom sina kreativa aktiviteter (s.15–19).

Barohny Eun (2019) menar att det är det ömsesidigt deterministiska förhållandet mellan individer och deras omgivning som initierar den sociokulturella teorin. Med enkla ord, sociokulturell teori förmedlar att lika utbyte av inflytande mellan två personer eller grupper bestämmer förhållandet mellan dem och deras kognitiva utveckling. Således anses social interaktion som det avgörande inslaget i Vygotskys teori (s.76). Vidare skriver Eun att mänsklig utveckling sker i två faser enligt sociokulturell teori. För det första deltar två eller flera personer i sociala interaktioner och den mer kapabla individen leder utvecklingen av de mindre kompetenta med hjälp av olika symboliska och tekniska verktyg. I den andra fasen internaliseras de förhandlade kunskaperna och färdigheterna i

den första fasen för att hjälpa individuella kognitiva funktioner. Internalisering av kunskap innebär att när den mindre kompetenta individen accepterar eller absorberar åsikter/färdigheter som sker i socialt samspel så att det blir en del av ens karaktär och beteende (ibid., P.78).

Ovan nämnda internaliseringen skulle kunna beskrivas som imitation. Men man ska inte missförstå imitation som en ren efterlikning, imitation är en avsiktlig och potentiellt transformerande process inom sociokulturell teori. Barns imitationsförmåga tillmäts stor vikt av Vygotskij (2001), som lägger grunden för barns språkutveckling. Barn utvecklar denna förmåga att använda imitation, vilket är ett av de viktigaste inlärningsverktygen, samtidigt som de interagerar och samarbetar med andra barn och vuxna. Genom att vara i sällskap med vuxna eller andra barn lär sig barn något nytt genom att imitera (s.332–333).

Lantolf och Thorne beskriver den sociokulturella teorin, särskilt för att förklara andraspråksinläring. För att en individ ska nå en högre nivå av kunskapsfunktion krävs social interaktion med andra mer kunniga kamrater. Vidare är medling och scaffolding avgörande för en individs kognitiva utveckling. Språket används av individer som ett medierande verktyg för att reglera mentala processer. På detta sätt spelar språket som ett symboliskt sinnesverktyg en betydande roll för att underlätta andraspråksinläring (Yaghoubi & Farrokh 2022, s.4).

Sammanfattningsvis ansåg Vygotskij, Barohny, Lantolf och Thorne att barns lek var avgörande för deras lärande och utveckling. Leken ger barn möjligheter att interagera med andra mer kunniga kamrater. I min studie har jag frågat erfarna pedagoger, som arbetar med andraspråksbarn, om deras syn på lek och olika interaktioner inom leken som möjlighet till språkutveckling för andraspråksbarn. De synpunkter som delas av förskollärare i personliga intervjuer om lek och språkinläring hos andraspråksbarn analyseras utifrån sociokulturella teoretiska perspektiv.

4.1.1 Artefakter

Artefakter är gjorda för ett syfte som representerar ens intentionalitet, konceptualisering och fantasi, och används som verktyg för att förenkla mänskligt liv. Till exempel används stenar av människor för att bygga bostäder (Sinha 2015, s.3–4). Artefakter spelar en viktig roll i Vygotskys sociokulturella teoretiska ramverk. Enligt Marton Antón (1999) förmedlas mänskliga handlingar med hjälp av antingen tekniska artefakter eller psykologiska (intellektuella/språkliga) artefakter. Enligt Vygotskijs uppfattning är behärskning av verktyg, särskilt psykologiska verktyg, viktigt för att överföra grundläggande mentala funktioner (som språk) till högre mentala funktioner (frivillig uppmärksamhet, logiskt minne, begreppsbildning, etc.) (s.304). Vidare förmedlar Forsberg

Ahlcrona (2009) också att Vygotskij betraktar språket som en av de viktigaste artefakterna för att utveckla barns kommunikation och lärande (s.84–85). I denna studie har förskollärare tillfrågats om olika typer av artefakter. Artefakter som verbalt språk, teckenspråk, etc. vilka de använder som ett verktyg för att förenkla språkinläring för andraspråksbarn. Jag har också frågat om olika artefakter som används av andraspråksbarn som ett verktyg för att få kontakt med barn som har svenska som modersmål för att utveckla sitt språk.

4.1.2 Den proximala utvecklingszonen (ZPD)

Zonen, där grundläggande mentala funktioner överförs till högre mentala funktioner, kallas den proximala utvecklingszonen, på engelska the zone of proximal development (ZPD).

Vygotskij (1978) definierar ZPD som “the distance between the actual developmental level as determined by independent problem solving and the level of potential development as determined through problem-solving under adult guidance or in collaboration with more capable peers” (s. 86). Den mer kapabla kamraten kan vara vem som helst som lärare, föräldrar och andra barn (modersmålstalare) som har en bättre förståelse för en viss uppgift/språk än en nybörjare (a novice) (Purwanti & Hatmanto 2019, s.53). Enligt Marta Antón (1999) är det inte viktigt att slutföra uppgiften framgångsrikt i arbetet inom ZPD, istället bör vikten ligga på den högre kognitiva processen som uppstår som ett resultat av interaktionen (s.304).

Vidare beskriver Gordon Wells (1999) den nuvarande synen på ZPD, som har utvidgats bortom interaktion mellan nybörjare och experter. Wells skriver “the ZPD as an opportunity for learning with and from others applies potentially to all participants, and not simply to the less skillful or knowledgeable” (s. 249). Det är till exempel inte bara andraspråksbarn som lär sig svenska av andra barn eller pedagoger, utan de barn som har svenska som modersmål och pedagoger lär sig också att kommunicera med olika typer av ord, gester och exempel för att förstå barn, vars modersmål inte är svenska.

För att få en heltäckande syn på hur förskollärare ser lekens betydelse i språkinläring hos andraspråksbarn har jag försökt att ta reda på deras medvetna engagemang i barns lek för att skapa en proximal utvecklingszon. Där uppmuntras barn att nå en högre nivå av sin språk- och kommunikationsförmåga som de förmodligen inte skulle kunna nå utan att vara i den här typen av guidad zon eller samarbete med andra barn och pedagoger. Begreppet den proximala utvecklingszonen har använts för att analysera pedagogers syn på betydelsen av pedagogers engagemang i barns lek och sätta upp leken i den språkliga lärandekontexten.

4.1.3 Scaffolding

När uppgiftens svårighetsgrad justeras av en expert för att uppmuntra en nybörjare att slutföra uppgiften, kallas det *scaffolding* i sociokulturell teori. Säljö (2014) beskriver *scaffolding* som kommunikativt stöd, där en pedagog delar upp alla inlärningsaktiviteter i mindre bitar för att göra det lättare för barn att förstå aktiviteten steg för steg (s.129). Läraren kan använda både verbala och icke-verbala verktyg tillvägagångssätt för att stödja barns lärande.

I barns lek kan *scaffolding* vara så enkelt som att säga "bra jobbat!" när ett litet barn löser det enklaste pusslet efter verbalt/nonverbalt stöd eller är en lekpartner som upprepade gånger kan nämna leksaker med hjälp av substantiv som bara kallas den/det av andraspråksbarn vars språkkunskaper inte har utvecklats ännu. Pedagogers syn på att stödja andraspråksbarn att lära sig nya ord eller meningar på svenska eller andraspråksbarns deltagande i en språklig miljö inom lek har analyserats med hjälp av begreppet *scaffolding*.

5. Metod

I detta avsnitt kommer jag att beskriva och motivera de valda forskningsmetoderna för att samla in empiriska data för studien. Deltagarna, område för datainsamling, metoder för att analysera insamlade data, kommer också att nämnas följt av en beskrivning av relevant forskningsetik som implementerats under datainsamlings- och analyseringsprocessen.

För att säkerställa trovärdigheten för forskningsprocessen, inklusive formulering av forskningsfrågor, urval av relevanta deltagare, datainsamling, analys och resultat, har två böcker (Silverman 2011) och (Patel & Davidson 2019) lästs noggrant och följts i allmänhet tillsammans med annan relevant litteratur för ett visst avsnitt till exempel kvalitativ intervju, etc.

5.1 Kvalitativa metoder

Om en studie handlar mer om ord istället för siffror och mer om mening än beteenden, kan det enligt Silverman (2011, s.4) kallas för kvalitativ forskning. Om forskningsfrågorna börjar med "hur" är kvalitativa metoder relativt sett mer lämpade. Min studie handlar om betydelsen av lek och språkinläring hos barn med svenska som andraspråk och vad som är sambandet mellan lek och språkinläring ur förskollärares perspektiv. Min studie kan alltså sägas handla om ord istället för siffror och mening snarare än beteenden, och mina frågor är hur-frågor. Det är alltså en kvalitativ studie. Patel och Davidson (2019) förmedlar att det är mycket vanligt att arbeta med kvantitativ forskning inom naturvetenskap. Inom samhälls- och beteendevetenskapen väljer man ofta att arbeta med mer öppen frågeställning istället för att testa hypoteser (s. 24). Min studie är

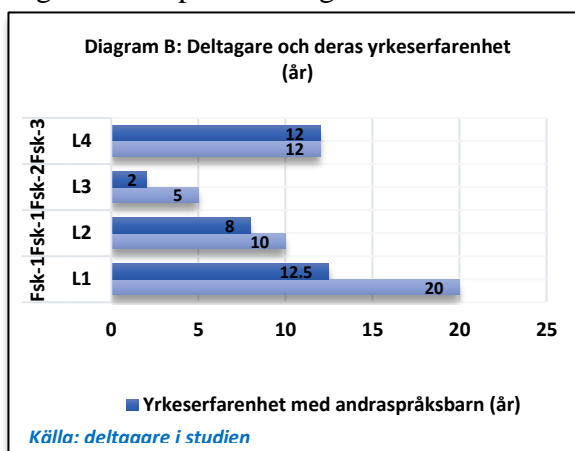
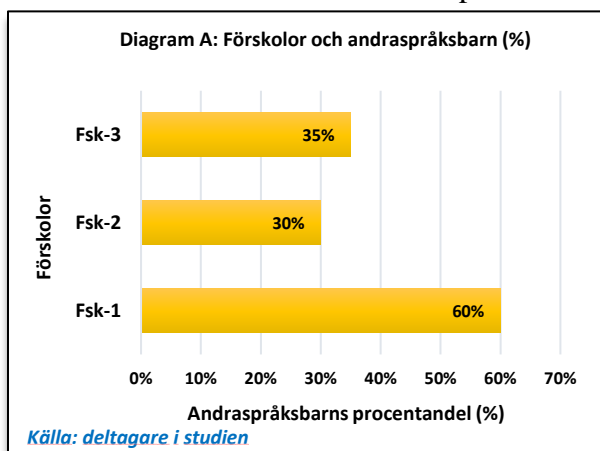
mer angelägen om att undersöka förskollärares syn på fenomen som lek och språkinläring än att fastställa någon orsak-verkan-relation. Därför har jag valt kvalitativ intervju för att samla intervjupersoners öppna och naturliga åsikter med deras egna ord istället för att begränsa deras åsikter med enkäter eller annan alternativ.

5.1.1 Semistrukturerad intervju för att samla in kvalitativa data

Undersökningsmetoder används flitigt för att samla in data inom samhällsvetenskap, och undersökningen kan genomföras med hjälp av huvudsakligen postenkäter, personliga intervjuer och telefonintervjuer (Frankfort-Nachmias & Nachmias 1996, s.224, 245). Men enligt Silverman (2011, s.166) betraktas intervjuer ekonomiskt i termer av tid och resurser jämfört med andra metoder. Patel och Davidson (2019) menar att kvalitativa intervjuer nästan alltid saknar strikt struktur eftersom intervjupersonerna svarar på frågorna med egna ord, det indikerar mot semistrukturerade intervjuer. Om frågorna skrivs och ställs i en viss ordning kallas det en semistrukturerad intervju (s.104–105). I mitt fall kommer förskollärare att svara på mina nedskrivna frågor i en personlig intervju genom att uttrycka sina åsikter om sambandet mellan lek och språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk med egna ord. Jag har använt intervjuguiden som föreslagits av Kvale och Brinkmann (2014, s.148) för att begränsa intervjuens omfattning och samla in relevant material för min studies syfte. Både tematiska (att hålla den interpersonella relationen mellan intervjuare och intervjuperson så smidig som möjligt) och dynamiska dimensioner (att producera erforderlig kunskap så effektivt som möjligt), tillhandahållna av Kvale och Brinkmann (ibid., s. 146) som kvalitetskriterier för en bra intervjufråga, har övervägts när frågorna formulerades. Ur ett tematiskt perspektiv kunde en icke strukturerad intervju ha varit ett bättre alternativ för att hitta naturliga och rika beskrivningar, men ett semistrukturerat tillvägagångssätt har använts för att analysera intervjupersonernas svar lättare och mer skickligt senare. Dynamisk dimension har tillämpats genom att formulera korta, lätta att förstå och fria från akademiska jargongfrågor (s.147). Frågorna är formulerade efter syftet med studien och forskningsfrågor, dock är formuleringen som används i intervjufrågor marginellt annorlunda för att hålla det enkelt för intervjupersonerna. Frågornas sekvens ställs in enligt tratttekniken. Patel och Davidson (2019) definierar tratt-teknik, som att intervjun inleds med en övergripande allmän fråga om forskningsfältet och så småningom övergår till mer precisa forskningsfrågor (s.100).

5.2 Urval

Fyra förskollärare, med erfarenhet av arbete med barn vars modersmål inte är svenska, väljs ut med fokusgruppmetoden för att genomföra semistrukturerade ansikte mot ansikte intervjuer. Wilkinson (2011) definierar fokusgruppmetoden som att välja ut ett fåtal personer som delar en viss egenskap. "In qualitative research, focus groups, initially only used in consumers and voting studies, are now just as popular as interviews" (s.168). I mitt fall har jag bara valt de förskollärare som arbetar med barn som har svenska som andraspråk. Alla utvalda förskollärare arbetar i Stockholms stadsområdes förskolor eftersom andelen utrikesfödda i Stockholms stadsområden är 27 %, vilket är högst i Sverige (SCB 2022). Silverman (2011, s.46) skriver att erfarna kvalitativa forskare syftar till djup istället för bredd (s.46). Med tanke på mina studier begränsad omfattning, har jag valt fyra personer för insamling av data. Barn tillbringar i genomsnitt cirka fem år i svensk förskola (Swedish Institute 2021). En förskollärare som har fem eller fler års arbetslivserfarenhet med andraspråksbarn kan förstå språkutvecklingsprocessen hos dessa barn på ett heltäckande sätt. Därför ville jag initialt välja de deltagare som har minst fem års arbetslivserfarenhet med andraspråksbarn för att öka studiens tillförlitlighet. Alla kontaktade deltagarna svarade inte, därför har jag valt en deltagare som har två års arbetslivserfarenhet av andraspråksbarn. Den mindre erfarna deltagaren var en nyutbildad förskollärare och hade bra kunskaper om samtida forskning och teori inom utbildningsområdet. För att hålla den insamlade informationen konfidentiell tilldelas deltagarna kodnamn som L1, L2, L3 och L4, och förskolor namnges som Fsk-1, Fsk-2 och Fsk-3. Utvalda förskolor tillsammans med andraspråksbarns procentuell andel och förskollärare tillsammans med deras erfarenheter presenteras i diagram A respektive diagram B.

Först skickades ett informationsmejl till förskolechefen och utvalda förskollärare som hade information om studiens natur, omfattning och syfte. Innan intervjuer för att samla in data tillfrågades alla deltagare om sitt samtycke med hjälp av mallen från Södertörns högskola. Alla e-postmeddelanden om samtycke som sparats kommer att förstöras när studien är klar.

Som föreslagits av Patel och Davidson (2019, s.96) är det alltid viktigt att motivera deltagarna att delta i studien genom att koppla deras individuella intressen eller mål till studien. Naturligtvis skickas samtyckes-e-postmeddelanden inklusive en motiveringstext som belyser varför deras värdefulla synpunkter behövs för att slutföra denna studie, hur den genomförda studien kommer att vara intressant och relevant för deras dagliga arbete och vilken forskningsetik som kommer att implementeras under studien.

5.3 Genomförande

Inledningsvis kontaktades varje deltagare via ett telefonsamtal för att diskutera lämplig tid och plats. Naturligtvis bestämdes tid och plats med hänsyn till deltagarnas prioriteringar när det gäller att anpassa intervjutiden efter deras arbetstider och arbetsplatser. Fyra semistrukturerade intervjuer genomfördes på tre olika förskolor, två intervjuer på förskola-1 och en på vardera förskola-2 och förskola-3. Intervjuguide (bifogad i bilaga 1) användes för att ställa frågor. Varje intervju genomfördes på en ostörd plats och varade i cirka 45 minuter.

Kvale och Brinkmann (2014) säger att de första minuterna är ganska viktiga för att iscensätta en produktiv intervju. Intervjupersoner ska känna sig uppskattade och uppmuntrade att uttrycka sina åsikter om sitt liv och sin värld. Detta kan göras genom att visa respekt, intresse och positivt kroppsspråk. Att ge idéer om syfte, bakgrund och att vara tydlig med vad som förväntas är avgörande för att iscensätta en bra intervju (s.144). Varje intervjuperson fick kortfattad information om min studie, inspelning av samtycke och forskningsetik (nämns längre ner i texten under forskningsetiska avsnittet i detalj). För att undvika någon form av teknisk fallgrop användes både iPad och iPhone för att spela in intervjuerna. Varje intervjuperson fick samma frågor, vilka beslutades med hänsyn till ett brett spektrum av perspektiv för att uppfylla syftet med studien. Till exempel, istället för att ställa ja/nej-frågor, uppmuntrades förskollärare att ge exempel på hur barn, som har svenska som andraspråk, lär sig svenska i lek, vilken typ av social interaktion som finns tillgänglig för dessa barn i förskolor, och så vidare. Alla svar utformades med vederbörlig respekt med hjälp av artigt språk, gester och ansiktsuttryck för att undvika potentiella defensiva attityder bland deltagarna (Patel & Davidson 2019, s.97). Håkan Löfgren (2021) förmedlar också vikten av

att noggrant lyssna på professionella pedagogers synpunkter för att få mening om pedagogiska företeelser i förskolans vardag. Löfgren framhåller att förskollärarnas berättelser (i mitt fall exempel, och synpunkter) kan inspirera andra att skapa teman och tankekartor om vardagsfenomen på en förskola, i mitt fall om lek och språkinläring hos barn vars modersmål inte är svenska (s. 163). Efter intervjun tillfrågades varje deltagare igen om det var något som behövdes redigeras, läggas till eller raderas och tackades uppriktigt varje deltagare.

5.4 Analysmetod

I min studie har kvalitativa data samlats in med fokusgruppsmetoden från utvalda förskollärares syn på sambandet mellan lek och språkinläring hos barn som har ett annat modersmål än svenska. Löfgren (2021, s.168) beskriver att man i tematisk analys gör jämförelser av olika människors syn på samma fenomen eller hur olika människor förhåller sig till samma fenomen på olika sätt. Därför har tematisk analys använts för att söka förståelse för förskollärares betydelser och illustrera mina resultat genom utdrag som skildrar vissa teman.

Inspelade intervjuer har lyssnats noggrant för att förbereda transkription och sedan har varje utskrift lästs flera gånger för att hitta återkommande och slagkraftiga ord/uttryck. Som Löfgren säger om att hitta teman i kvalitativa data “Det handlar om att få syn på sådant som framstår som särskilt viktigt för den som berättar, inte om de teman som du innan konstruerat i intervjuguiden” (ibid.). På samma sätt placeras teman efter vad som sagts är relevant för studiesyfte och forskningsfrågor. Jag har använt mig av olika textredigeringsverktyg som finns tillgängliga i Office 365, till exempel, färgas varje intervjupersonens transkriptions text annorlunda än andra, sök och välj kärnord och citat, klippa och klistra in text efter likheter och skillnader tills jag nått tillfredsställande teman som var relevanta för mina forskningsfrågor. Bearbetning och sortering av originaltexten betraktas som en systematisk analysmetod av Patel och Davidsson (2019, s.154). Vidare menar de att i kvalitativ dataanalys är slutprodukten en text, och den bör vara tillgänglig för läsaren i en balanserad form. Texten ska ha väl avvägda citat och kommentartext, om texten är överfull av citat kan det vara tråkigt för en läsare där läsaren behöver göra mycket av analysen själv. Om texten har mer kommenterande text kan läsaren ha svårt att hitta textens trovärdighet (ibid., s.152). Det tog mycket tid och kraft att läsa om och om igen för att välja ut kärncitat och teman som uppstod under analysen och kvalificerade sig under lämpliga rubriker i resultat- och analysdelen i min text. Alla rubriker fylls sedan med lämpliga citat och kommentarer. Resultaten

och tolkningarna görs med hjälp av utvalda teoretiska begrepp som *artefakter*, *den proximala utvecklingszonen (ZPD)* och *scaffolding*.

5.5 Metodkritik

I det här avsnittet diskuterar jag validiteten och tillförlitligheten av min studie.

5.5.1 Empirisk forskning och dess tillförlitlighet och validitet

Enligt Torsten Thurén (2007, s.26) avser validitetmatchning mellan det som var tänkt att forskas om och det som forskats fram. Carin Roose (2021) skriver, för att ha en giltig och meningsfull studie måste man tänka på att allt som görs under studien måste stämma överens med studiens syfte, inte något annat (s. 117). Validiteten beror därför på min medvetenhet som forskare, hur jag formulerade intervjufrågor enligt forskningsfrågor och hur väl studiens resultat och analys är förankrade i de teoretiska begreppen.

Å andra sidan avser tillförlitlighet i det jag har gjort och att jag har gjort det på ett tillförlitligt sätt. I mitt fall, hur utförde jag utskrifter och hur tolkade jag förskolläraarnas åsikter? Validitet och reliabilitet går parallellt i en empirisk studie, Patel och Davidsson (2019) har tre tumregler när det kommer till samexistens av reliabilitet och validitet: “Hög reliabilitet är ingen garanti för hög validitet” betyder att när jag använder standardiserade intervjufrågor och spelar in dem men inte frågar om förskollärares syn på lek och språkinläring hos andraspråksbarn, “Låg reliabilitet ger låg validitet” betyder att om jag inte vet hur man formulerar intervjufrågor, kan inte insamlad data vara giltig, och “Fullständig reliabilitet är en förutsättning för fullständig validitet” betyder att kunna veta, vilka åsikter jag än samlar in, måste mina insamlingsmetoder vara tillförlitliga (s.129).

5.5.2 Tillförlitlighet och validitet i denna studie

Som Löfgren (2021, s.164) anser, bygger situationen, tiden, platsen och tilliten den tillförlitliga och giltiga grunden för relationen mellan intervjuaren (jag) och intervjupersonerna (förskollärare). Förutom att lägga ner mycket tid på att läsa relevant litteratur och samtida forskning för att använda lämpliga teoretiska begrepp för att uppnå det avsedda syftet, har intervjugenomförandet utformats efter intervjupersonernas önskan när det gäller tid, plats och språk som används i intervjufrågorna. För att öka tillförlitligheten i min studie har jag spelat in deltagarnas synpunkter för att senare kunna upprepa dem så många gånger som krävs för att uppfatta allt korrekt (Patel & Davidsson 2019, s.132). Det sågs till att använda bästa möjliga inställningar från Apples webbplats på iPhone och iPad för att spela in högupplösta ljudfiler med de bästa och mest kompatibla tillbehören (Apple Inc. 2021). Transkriptioner förbereddes genom att jag satt på en ostörd plats med hörlurar. Jag

gjorde mitt bästa för att gå igenom min studie så många gånger som möjligt för att se till att allt såg konsekvent ut.

5.5.3 Tillbakablicken

Min studie kan ha några fallgropar när det gäller tillförlitlighet och validitet. Det finns till exempel ingen garanti för att insamlade åsikter är 100 % sanna, deltagarna kan ha använt tjugiga termer eller uttryckt sina åsikter genom att tänka på något annat i sitt sinne eller att studiens syfte inte kunde förklaras 100 % korrekt för dem och så vidare. Dessutom har intervjuer endast gjorts en gång. Jag tror att upprepade intervjuer kunde ha gett mer giltiga data från fler än fyra förskollärare, dock var det inte möjligt på grund av tidsbrist. Begreppet *triangulering*, rekommenderat av Patel och Davidsson (2019, s.135) för att öka forskningens trovärdighet och få en helhetsbild, kunde ha tillämpats genom att utföra observation ovanpå intervjuer. Till exempel hur andraspråksbarn imiterar svenska ord och fraser när de leker med barn som har svenska som modersmål, hur förskollärare involverar sig i barns lek och skapar ett språkinläringssammanhang för barn vars modersmål inte är svenska, etc. skulle kunna spelas in med hjälp av kameror. För att göra videoinspelning av observationer av barn och lärare borde barns föräldrars samtycke ha samlats in och mer tid borde ha krävts för att göra analyser och för att matcha observationsscenarier till förskollärarnas åsikter. Detta var dock svårt att genomföra på grund av tidsbrist, därför gjorde jag bara intervjuer om förskollärares synpunkter.

5.6 Forskningsetik

Vetenskapsrådet (2002) vägleder mycket väl vad det gäller forskarens etiska uppgifter. Det rekommenderar att man gör en risk-nytta-analys innan man utför någon forskning eftersom forskning och individuellt skydd inte utesluter varandra (s.5). Studien skulle ge värdefulla synpunkter från förskollärare om barns lek och språkinläring hos barn vars modersmål är annat än svenska, utan att påverka (psykiskt eller fysiskt) lärare/barn negativt. Eftersom alla informanter arbetar med språkinläring hos andraspråksbarn är deras egna intressen och nyfikenheten kopplade till forskningsresultaten. Dessutom, för att följa flera andra rekommendationer, har Vetenskapsrådets fyra grundläggande krav, informationskravet, samtyckeskravet, sekretesskravet och användningskravet, följts under studien (s.6). Deltagarna hade informerats i förväg om syftet med forskningen, och deras deltagande var 100 % frivilligt och kunde avbrytas när som helst (s.7). Samtycke av förskollärare och förskolechef för intervjuerna anses vara forskares ansvar av Annica Löfdahl Hultman (2021, s.35). För att stärka deltagarnas personliga integritet följdes General Data

Protection Regulation (GDPR) genom att inte samla in fler personuppgifter än vad som krävs för studien och att lagra, sortera och analysera den insamlade informationen på ett säkert sätt (Hansson & Cooper 2021, s.73). De insamlade uppgifterna i studien användes uteslutande för denna studie och är inte tillgängliga för några kommersiella enheter eller andra icke-vetenskapliga ändamål. De insamlade uppgifterna kommer inte att användas för att fatta beslut som strider mot deltagarna utan särskilt medgivande från den berörda personen (Vetenskapsrådet 2002, s.14). Alla intervjuer genomfördes med stor hänsyn till intervjupersonernas bekvämlighet när det gäller deras vardagliga aktiviteter. När forskningen är klar och publicerad kommer jag även att dela ut kopiorna till alla berörda förskollärare och förskolechef.

6. Resultat / analys

Detta avsnitt presenterar resultat och analys av det insamlade materialet utifrån syftet med forskningsfrågorna (nämns under rubriken syfte och frågeställning) med hjälp av sociokulturell teori och dess utvalda begrepp (nämns under rubriken teoretiska utgångspunkter). Analys och resultat har delats upp i två huvuddelar enligt forskningsfrågor. Pedagogers syn på lek och språkinläring hos andraspråksbarn presenteras i den första delen. Deras syn på lekens betydelse för språkinläring hos barn som har ett annat modersmål än svenska presenteras i den andra delen. Dessutom infogas olika underrubriker, som skapades under bearbetning och analys av transkriptioner av lärares åsikter, under dessa två huvuddelar. Varje underrubrik presenteras med hjälp av lärares kärncitat tillsammans med kommentartext (Patel & Davidson 2019, s. 150–157). Eftersom de flesta av citaten är längre än två-tre rader, är de skrivna med mindre teckenstorlek och mer marginal än resten av texten enligt Harvard's referensstil för att citera långa citat. Kroppsspråk och gest uttryckt av intervjupersoner och relevant förklaring för att förankra texten i de teoretiska perspektiven, har jag infogat mina egna ord inom hakparenteser [] i några få citat utan att ändra deras ursprungliga formuleringar (University of Leeds 2022).

6.1 Förskollärares syn på lek och språkinläring hos andraspråksbarn

För att svara på min forskningsfråga med hjälp av relevanta begrepp inom sociokulturell teori delade jag in denna del i två områden. Först beskrivs förskollärarnas syn på begreppet lek och dess huvudsakliga egenskaper. Det andra området handlar om förskollärares uppfattningar om språkinlärningsprocessen hos andraspråksbarn. Följande två underrubriker används för att presentera resultat tillsammans med analys:

6.1.1 Lek som en arena för interaktion med andra människor, föremål och händelser

Enligt det sociokulturella förhållningssättet sker individuellt lärande och utveckling på grund av människors interaktioner med andra människor, föremål eller händelser i deras samhälle (Purwanti & Hatmanto 2019, s.52). Därför är interaktioner med människor och icke-människor avgörande för lärande och utveckling i det sociokulturella förhållningssättet. Alla deltagare i min studie ser förekomsten av interaktioner med människor (andraspråksbarns interaktioner med sina kamrater och pedagoger), interaktioner med föremål (lekmaterial) och interaktioner med händelser (leken i sig) i barns lek. Som svar på min fråga 'hur skulle du definiera lek med dina egna ord?' sa L-1:

Lek tycker jag är väldigt komplext. Det kan innebära, enligt mig, när barnen leker självständigt och använder sin egen fantasi. Barnen utvecklar sina sociala förmågor i leken, de lär sig att turas om, dela med sig till exempel. Vår barngrupp har utvecklat sin lek och leker i samspel med varandra, tidigare har de lekt parallellt med varandra. Jag tycker att lek är något som barnen hittar på, själva och de har ofta en tanke. Det blir en slags gemenskap [arena för flera olika typer av interaktion med andra]. Barnen hittar något gemensamt intresse eller material som lockar till samspel och lek. [interaktion med föremål]. (L-1, 20 års erfarenhet som förskollärare)

L-1 beskriver barns lek med metaforen gemenskap, där olika typer av interaktioner med andra människor och händelser uppstår. Barn påverkar och blir påverkade i interaktioner som skapas i leken utifrån barns intressen, förkunskaper och nyfikenheten. Därför erbjuder leken ett brett utbud av inlärnings- och utvecklingsmöjligheter för barn, till exempel språkinläring, etik och regler. L-4, som har varit förskollärare i 12 år, beskriver lek och interaktioner i barns lek genom att fokusera på roliga element:

Det är aktivitet där man ska ha roligt [framhäva det roliga inslaget genom att vifta med händerna] och man kan lära sig turtagning, kommunikation och samarbeta med andra [sociala interaktioner med människor, föremål och händelser]. Det är något som man vill göra själv, men i leken måste barnet interagera med andra och lära sig dess spelregler. Så man ska ha roligt. (L-4, 12 års erfarenhet som förskollärare)

L-1 och L-4:s syn på barns deltagande i lek kan analyseras med hjälp av Vygotskijs (1995) perspektiv på yngre barns lek. Hen tycker att deras lek är en möjlighet att observera deras kreativitet. Barns fantasi, intressen och kreativitet är avgörande för att lägga grunden för barns lärande och utveckling enligt Vygotskij (s.15–19). Båda pedagogerna lyfte fram barns fantasi och nyfikenhet som viktiga för deras lärande och utveckling. L-2:s synpunkter är ganska viktiga för att utöka de produktiva aspekterna av interaktioner från lek. L-2, med 10 års arbetslivserfarenhet, lyfte fram lek som ett verktyg i planerade aktiviteter utöver fri lek som beskrivs av L-1 och L-4:

Lek kan vara olika saker. Den fria leken är den lek som uppstår när barnen själva får välja, där och då i den stunden är det inte en pedagog som instruerar eller styr upp en aktivitet. Lek kan också vara ett verktyg i en styrd aktivitet [med betoning på att använda positivt kroppsspråk], att man ska undersöka något ämne eller ett material genom en lek. Lek är ett sätt att utvecklas, tex utveckla det sociala samspelet med andra barn, utveckla sin fantasi och sitt skapande och sin kroppskontroll. Allt detta kan göras genom lek. (L-2)

L-3, 5 års yrkeserfarenhet, betonade fritt spel genom att betrakta det som ett relativt bredare begrepp som erbjuder olika interaktioner.

Sammanfattningsvis värderade alla pedagoger både fri lek och lek som ett verktyg i en planerad aktivitet. Barn skapar interaktioner baserat på sin fantasi, intressen och tankar med andra genom lek som lägger grunden för barns lärande och utveckling.

6.1.2 Imitation, icke-verbal kommunikation och kontextuell användning av språk som verktyg för andraspråksinlärning

Intervjupersoners syn på denna kategori är relativt homogen och analysen fokuserar på hur användningen av symboliska och tekniska verktyg i sociala interaktioner med pedagoger och barn som har svenska som modersmål kan förbättra svenska hos andraspråksbarn. Barn med utländsk bakgrund absorberar och anammar svenska ord och fraser som förekommer i sociala interaktioner med andra barn och pedagoger. Så småningom blir dessa ord och fraser en del av deras vardagliga språk (Eun 2019, s.78). L-1 lyfter fram imitation och icke-verbal kommunikation som verktyg för språkinlärning:

Min erfarenhet är att barnen lär i samspel med andra. De härmar vad de övriga barnen säger och de härmar oss pedagoger. Vi sjunger mycket på förskolan och barnen snappar upp ord hela tiden. [språket används som symbolisk *artefakt*]. Vi använder en app som heter Polyglutt där man kan få böcker upplästa på olika språk. Vi använder oss av vissa TAKK tecken i vardagen. [tekniska *artefakter* som teckenspråk och smarta appar används]. (L-1 12,5 års erfarenhet av att arbeta med andraspråksbarn i Fsk-1 där 60 % av barnen har annat modersmål än svenska)

L-1:s syn på imitationens roll i språkinlärning hos andraspråksbarn kan tolkas med hjälp av Vygotskijs syn på imitationens betydelse för barns lärande och utveckling (Vygotskij 2001 s.332–333). Pedagogen försöker här säga att svensk musik, samtal med barn som har svenska som modersmål och pedagoger, användning av tekniska audiovisuella hjälpmedel som appen Polyglutt erbjuder ett antal imiterande möjligheter för barn med ett främmande andraspråk.

L-3, som arbetar i Fsk-2 där andelen andraspråksbarn är 30 %, lyfter fram verbal kommunikation och tillhandahållande av en rik språkmiljö av pedagoger, där främst svenska talas och hörs, som *scaffolding* för att uppmuntra språkinläring bland andraspråksbarn:

De har väldigt stora möjligheter skulle jag vilja säga, framför allt där de lär sig svenska och att hur man gör saker tillsammans, i olika samlingar, de leker någonting och man hjälper dem att sätta ord på saker [gör den första starten lätt genom att tillhandahålla verbala *scaffolding*] och samtidigt ha fokus på språket. Nu tidigare när vi hade väldigt många barn som hade annat modersmål, då gjorde vi så att vi delade upp barn i olika grupper utifrån barn som har bättre verbala språk och då paras de ihop med dem som hade annat modersmål än svenska så att de kan få höra ännu mer språket runt omkring sig. (L-3 2 års erfarenhet av att arbeta med andraspråksbarn).

De ovan angivna synpunkterna av L-3 kan tolkas med hjälp av *scaffolding*, ett av sociokulturell teorins centrala begrepp. *Scaffolding* har av Säljö (2014) beskrivits som ett kommunikativt stöd, där en förskollärare delar upp aktiviteter i mindre bitar för att göra det lättare att bli förstörd av barnen (s.129). L-3 menar att börja med att sätta ord på spelet och att utsätta andraspråksbarn för en miljö där de kan lyssna på mycket svenska.

När jag ställde samma frågor till L-4, som arbetar i Fsk-3 med 35 % andel andraspråksbarn, något fler än Fsk-2, betonade hen den kontextuella användningen av språk som ett av de viktiga verktygen för språkinläring:

Matsituationer till exempel, för att där barn kan lära sig propositioner, substantiv och verb. Vad vi gör, vad vi äter. Man kan använda substantiv och adjektiv efter sammanhang till exempel hårt bröd, mjuk bröd mm. En annan situation när barn klä på sig eller klä av sig ger också många möjligheter till språkinläring. (L-4 som har jobbat i 12 år med andraspråksbarn)

Marta Antón (1999, s.304) beskriver *den proximala utvecklingszonen (ZPD)* och fokuserar på den högre kognitiva processen som uppstår på grund av interaktionen istället för att slutföra uppgiften framgångsrikt. Med Antóns uttalande i åtanke förmedlar de ovan uttryckta åsikterna av L-4 med fokus på högre kognitiv processutveckling. Till exempel, istället för att fokusera på komplett mat och kläder vokabulär, fokusera på framsteg från bröd till hårt/mjukt bröd och strumpor till vita/blå strumpor förmedlar högre kognitiv utveckling hos barn.

Sammanfattningsvis ansåg de intervjuade förskollärarna imitativ, icke-verbal kommunikation och kontextuell användning av språk som de viktigaste verktygen för språkinläring, som antingen används av andraspråksbarn själva eller tillhandahålls av förskollärare för att uppmuntra dem.

6.2 Förskollärares syn på lekens betydelse för språkinläring hos barn vars modersmål inte är svenska

Jag har valt att besvara denna forskningsfråga med hjälp av relevanta begrepp inom sociokulturell teori utifrån två ämnen; lek som träningsstillfälle och förskollärares medvetna deltagande i lek som träningsmöjlighet. Olika möjligheter som leken erbjuder där barn kan träna verbalt såväl som icke-verbalt språk presenteras i det första ämnet. Det andra ämnet handlar om träningsmöjligheter i lek när förskollärare deltar medvetet för att uppmuntra barn att öva och lära sig språket. Följande underrubriker används för att skildra resultat och analys för båda ämnena:

6.2.1 Lek som möjlighet att träna verbalt och icke-verbalt språk

För att förstå betydelsen av lek i språkinläring hos andraspråksbarn ur ett sociokulturellt perspektiv är Lantolf och Thornes förklaring ganska relevant. De beskriver den sociokulturella teorin, särskilt för att förklara andraspråksinläring. För att en individ ska nå en högre nivå av kunskapsfunktion krävs social interaktion med andra mer kunniga kamrater. Språket används av individer som ett medierande verktyg för att reglera mentala processer. På detta sätt spelar språket som ett symboliskt sinnesverktyg och har en betydande roll för att underlätta andraspråksinläring (Yaghoubi & Farrokh 2022, s.4).

När jag bad pedagoger att ge exempel på hur barn kommunicerar i lek fick jag flera exempel, som brett kan kategoriseras som verbal och icke-verbal kommunikation. Jag finner L-1, L-2 och L-3s citat som kärncitat för att representera denna underrubrik:

Absolut! De använder kroppsspråk, gester, miner och visar varandra, de kan röra vid varandra, ta varandras hand för att visa något för sin kompis. [Aktiv användning av ansiktsuttryck och kroppsspråk av intervjupersonen, vilket tillför mer spänning i hennes ord]. Det har jag upplevt med barn på förskolan att de kan mötas i en lek med något material som lockar dem, till exempel och där kan lek uppstå. När barnen känner sig trygga på förskolan då börjar barnen utforska miljön, materialet och börja leka. (L-1)

Ja, verkligen [bekräftat med stor tillförsikt] vi har ett barn som är tre år och utredning pågår om någon form av autism som inte har alls någon verbal språk. [använder icke-verbal kommunikation]. Hen säger typ inte ett ord men ljuder saker och pekar. Hen leker och busar med andra barn, har kompisar och hittar på saker och kommunikationen i leken med andra barn. (L-3)

Både L-1 och L-3:s syn på barns kommunikation i deras lek kan tolkas med hjälp av *Artefakter* (tekniska eller psykologiska verktyg för att förenkla mänskligt liv). Enligt Marton Antón (1999) förmedlas mänskliga handlingar med hjälp av antingen tekniska *artefakter* eller psykologiska (intellektuella/språkliga) *artefakter*. Enligt Vygotskijs uppfattning är behärskning av verktyg,

särskilt psykologiska verktyg, mycket viktigt för att överföra grundläggande mentala funktioner (som språk) till högre mentala funktioner (frivillig uppmärksamhet, logiskt minne, begreppsbyggnad, etc.) (s.304).

Exemplet som ges av L-3 på ett treårigt barn, som kan ha autism och nästan inte använder ord, visar hur barnet lärde sig att använda psykologiska verktyg (med hjälp av ljud) för att förmedla grundläggande mentala funktioner till högre mentala funktioner (deltagande i lek och undersökning av omgivning med andra barn).

Till skillnad från L-1 och L-3, som fokuserade på icke-verbal kommunikation, fokuserar L-2 på verbal kommunikation medan hen gav följande exempel på barns kommunikation i deras lek:

Ja, jag har sett t.ex. tre barn med tre olika modersmål, alla tre med ett utvecklat ordförråd på svenska, men de lekte som bästa vänner och som om de aldrig gjort något annat än att leka tillsammans. Vi förstod inte vad de sa till varandra och de kanske inte förstod orden som den andre sa, men de förstod ändå varandra genom leken. (L-2)

Det är återigen *artefakter* som är ett relevant koncept för att analysera det ovan givna exemplet av L-2. I hans exempel använder, tre andraspråks barn som har olika modersmål och ett utvecklat ordförråd i svenska, psykologiska verktyg i form av det utvecklade svenska språket för att kommunicera med varandra. Enligt Forsberg Ahlcrone (2009, s.84–85) anser Vygotskij språket som en av de viktigaste artefakterna för att utveckla barns kommunikation och lärande. Därför kan jag tolka att även om barnen i exemplet inte hade utvecklat ordförråd i svenska använder de fortfarande sitt språk som en artefakt för att öva och utveckla sitt språk.

På frågan om vilken typ av lek som ger de bästa möjligheterna att lära sig svenska för andraspråksbarn har alla respondenter olika syn på det. L-1 sa “hmm, svårt att säga tycker jag” och L-2 sa: “Jag tycker inte det finns någon särskild lek som är bättre eller sämre. Spela ett spel tillsammans, bygga med lego och benämna färger och former på bitarna. Alla sorters lekar under alla delar av dagen är väl goda tillfällen att lära sig.”. L-3 gav en mer detaljerad förklaring om varför alla typer av lek är bra för att lära sig språket. Enligt L-3 kan det vara minneslek som fungerar bäst med vissa barn, men inte med alla. Vilken lek som fungerar bäst för språkinläring beror på många faktorer som barns intressen, nivån på deras modersmålsordförråd och förkunskaper. L-4 tyckte dock att minneslek fungerar bäst med andraspråksbarn när det gäller att lära sig svenska:

Jag tror att minnesspel är det som fungerar bäst. Till exempel har ett minnesspel en bild av ost tillsammans med bokstäver, det är lättare för barn att komma ihåg ord, bokstav och uttal. (L-4)

Sammanfattningsvis, för att göra livet enklare, används olika typer av *artefakter* av barn i deras lek för att kommunicera med andra barn och miljön. Till exempel är kroppsspråk, ljud och språk några exempel på *artefakter* som används av barn för att kommunicera, förstå och lära av andra barn under deras lek. Minneslek nämns av två pedagoger som en av den bästa leken för språkinläring, men det fungerar inte med alla barn eftersom varje barn har olika intressen och tidigare kunskapsnivåer.

6.2.2 Förskollärares medvetna deltagande i barns lek spelar en viktig roll för att uppmuntra språkinläring hos andraspråks barn

Synpunkter från intervjuade förskollärare under denna kategori kan analyseras med hjälp av *den proximala utvecklingszonen (ZPD)*, ett av de framträdande begreppen inom sociokulturell teori. Alla respondenter har positiva uppfattningar om pedagogers deltagande i barns lek; men de menade inte med deltagande att ta över barns lek. För L-1 är det viktigt för pedagoger att ha respekt för barns lek och gå in i deras lek bara för att mildra någon form av konflikt eller för att sätta ord på leken:

Vi kan vara till hjälp med att sätta ord på leken, till exempel, Kör du bilen? Åh vad högt du har byggt!
Jag tycker det är viktigt att vi pedagoger respekterar barnens lek och låter dem leka ifred. Samtidigt ska vi finnas i närheten om de behöver hjälp/ stöd om det uppstår en konflikt till exempel. (L-1)

När L-1 stödjer pedagogens deltagande för att sätta ord på leken, för att ge en säker miljö eller vara i närheten för att hjälpa, uppfattar hen barns lek som ZPD. I barns lek kan barn lära sig mer under ledning av en skicklig pedagog som borde finnas där för att tillhandahålla en lämplig miljö, lugn och relevant material för att förbättra språkinläringen hos andraspråksbarn. L-2:s åsikter kan också tolkas med hjälp av ZPD när hen beskrev pedagogens engagemang i barns lek för att utveckla barns språkinläring:

Absolut, beroende på vilken sorts lek. Den så kallade fria leken är utan pedagog. Det är svårt att delta i barnens lek på samma premisser som barnen, det är vanligare att man intar rollen som observatör eller lekledare eller ordningsvakt. Oavsett vilken roll man tar så kan man vara med och utveckla barnens språkinläring i alla olika tillfällen. Leker barnen i köket med olika frukter så kan man bidra genom att tydligt artikulera frukternas namn. Aldrig påpeka att någon säger fel utan bara upprepa orden tydligt. Undvik att ladda misstag och felsägningar som något negativt. (L-2)

Här framgår att pedagogens förhållningssätt kan ses som ett uttryck för att erbjuda lek i den proximala utvecklingszonen. Hen menar att en pedagogs medvetna engagemang förbättrar barns

språk när det görs på ett positivt sätt, till exempel att uttala olika objekts namn på ett korrekt sätt, upprepa samma ord några gånger, etc. Vidare menar hen att pedagogen bör undvika att kritisera barns språk. ZPD beskrivs som en tendens från lägre utvecklingsnivå till högre under ledning av professionell individ (Antón 1999, 304). Därför kan det vara svårt att ändra barns språkinlärningsnivå till en högre nivå utan lärares professionella och medvetna vägledning.

När jag frågade intervjupersoner om vilken typ av stöd som bör ges för att uppmuntra språkinlärning hos andraspråksbarn kan jag dela upp deras åsikter i två kategorier och båda kategorierna kan analyseras med hjälp av begreppet *scaffolding*. L-1 och L-3 tror på att använda nya ord för att utmana barns ordförråd på svenska medan L-2 och L-4 är för att använda lätta och korta meningar för att säkerställa maximalt möjliga engagemang för andraspråksbarn i lekaktiviteter. Oavsett om det är att använda nya ord eller korta meningar, indikerar det mot implementeringen av begreppet *scaffolding* av pedagoger för att bryta ner språkinlärningsprocessen i mindre delar.

Dessutom frågade jag deltagarna om de ville förbättra sina färdigheter för att använda leken ännu bättre för att hjälpa andraspråksbarn att lära sig svenska. L-3, som har jämförelsevis mindre erfarenhet av att arbeta med andraspråksbarn, vill lära sig mer i detalj om vilken typ av lek som fungerar bättre i vilken typ av situation när det gäller språkinlärning. L-4 skulle vilja lära sig fler språk som kinesiska för att använda språkinlärnings böcker på olika språk. Men L-2:s önskan var ganska intressant, hen söker mer stöd från kommunen för att tillhandahålla mer professionella workshops och pedagogiska seminarier för att arbeta med barn som är födda utomlands:

Ja, för några år sedan tog vi emot ett stort antal barn med andra modersmål, det var då vi gick från 5% till 60%. Många av dessa barn hade upplevt olika trauma av krig i hemlandet. Vi pedagoger fick ingen förberedelse eller utbildning för hur vi skulle ta emot dessa barn och vårdnadshavare. Även om vi gjorde vårt bästa och lärde oss vissa saker allteftersom, så kändes det som Stockholm Stad kunde gett oss mer stöd för att ta hand om våra nya barn. (L-2)

Sammanfattningsvis är alla pedagoger positivt inställda till pedagogers engagemang i barns lek, men de förespråkar starkt ett medvetet engagemang, där barns värdighet, frid och intresse bör respekteras medvetet av pedagogerna. Dessutom, även om pedagoger är medvetna om lekens betydelse för språkinlärning hos andraspråksbarn, finns det fortfarande många saker de vill förbättra för att utforska oändliga möjligheter som barns lek ger.

7. Diskussion och slutsatser

Jag inledde den här uppsatsen med att lyfta fram förskolas betydande roll för att bygga inkluderande samhällen genom att tillhandahålla en lekbaserad språkinlärningsmiljö grundad på andraspråksbarns nyfikenhet, tidigare kunskaper och intressen. När jag samlat in förskollärares syn på lek och språkinläring hos andraspråksbarn upptäckte jag ett par saker som förvånade mig. För det första blev jag förvånad över förskolläraryrkets dynamiska karaktär, där scenarier kan förändras plötsligt. Till exempel, den situation som en av de intervjuade delade, där andelen barn med utländsk bakgrund, de flesta led av krigstrauma, ökade plötsligt från 5 % till 60 %. För det andra blev jag inspirerad av pedagogers engagerade sätt att arbeta med yngre barn genom att använda deras beprövade erfarenhet och omfattande akademiska utbildning, vilket är ett mycket mer omfattande uppdrag än att bara ta hand om barn.

Utöver detta sammanfattas studiens huvudresultat enligt forskningsfrågor och syfte i detta avsnitt. För att ge diskussionen ett större sammanhang, diskuteras studieresultat i relation till tidigare forskning. Avslutningsvis avslutas avsnittet med förslag på vidare forskning.

7.1 Resultat Diskussion

Min studie syftar till att lyfta fram förskollärares syn på sambandet mellan lek och språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk. För att uppnå syftet med studien försökte jag svara på följande två forskningsfrågor här nedan:

7.1.1 Hur beskriver förskollärare lek och språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk?

Min studie visar att lek är en aktivitet som är avgörande för barns lärande och utveckling. Både fri lek och lek som en planerad aktivitet erbjuder flera olika typer av interaktion baserad på barns fantasi, intressen och erfarenhet, vilket spelar en avgörande roll för att lägga grunden för barns lärande och utveckling.

När det kommer till andraspråksinläring tycker förskollärare att imitation är ett av de vanligaste verktygen som andraspråk barn använder för att lära sig andraspråket. Förutom imitation använder andraspråksbarn sitt modersmål, icke-verbal kommunikation och kontextuell användning av andraspråket som verktyg för att lära sig andraspråket både i planerad lek (under ledning av en pedagog) och fri lek.

7.1.2 Hur ser förskollärare på lekens betydelse i språkinlärning hos barn som har svenska som andraspråk?

Enligt alla deltagare i studien finns det inte mer eller mindre effektiv lek, alla typer av lek, som bygger på barns intressen och tidigare erfarenheter, kan vara bra för språkinlärning hos andraspråksbarn. Leken är en arena där andraspråksbarn bygger en social relation med jämnåriga (barn som har svenska som modersmål) och mer kompetenta vuxna (pedagoger).

Studien belyser också pedagogens medvetna engagemang i lek som viktig för att eskalera språkinlärning hos andraspråksbarn. Alla intervjuade pedagoger anser att språkinlärning hos andraspråksbarn kan nå en högre nivå under medveten och professionell ledning av en pedagog men det är tydligt att pedagogerna menar att detta engagemang inte får leda till att barns integritet och harmoni äventyras.

7.2 Resultatdiskussion i relation till tidigare forskning

Nedan har jag diskuterat mina studieresultat i relation till tidigare studieresultat med samma underrubrik som användes för att presentera det tidigare forskningsavsnittet i texten.

7.2.1 Lek och språkinlärning

Under detta avsnitt är studieresultatet ganska lika tidigare forskningsresultat. Pedagoger som deltog i studien beskrev leken som en avgörande aktivitet i förskolan för barns lärande och utveckling. Lek ger flera olika interaktioner för barn beroende på deras fantasi, intressen och erfarenheter. Respondenternas syn på lek överensstämmer med uppfattningar om lek som presenteras i forskning av Ivrendi et al. (2019). I forskningen uppfattas leken av förskollärare och föräldrar som ett sammanhang där barn kommunicerar, umgås och fattar egna beslut. Allee Herndon et al. (2021) understryker att målmedveten lek kan öka receptiva ordförråd och läskunnighet hos barn med lägre socioekonomisk bakgrund. Det kan kopplas till lek som en planerad aktivitet för språkinlärning hos barn som inte har svenska som modersmål. I min studie anser pedagoger att lek som planerad aktivitet, stöder språkinlärning hos barn som har utländsk bakgrund. Ibland planerar pedagoger lek på ett sådant sätt som ger barnen möjlighet till att träna vardagsspråk.

När det gäller barns lek och språkinlärning ansåg Samuelsson (2019) leken vara en arena där barn interagerar och imiterar kulturella regler och mönster runt dem. I min studie betraktas leken som en arena för interaktioner med kamrater, pedagoger, lekmaterial och förskolemiljön.

Andraspråksbarn lär sig svenska, kulturella och sociala regler, och icke-verbalt språk när de interagerar med andra i sin lek.

Mina resultat överensstämmer med tidigare resultat men kompletterar dem genom att lyfta upp frågan ur förskollärares perspektiv.

7.2.2 Språkinläring hos andraspråksbarn

Tidigare forskning gjord av Grøver et al. (2018) lyfter fram ett positivt samband mellan barnens receptiva ordförråd på förstaspråket och andraspråket samt mellan barns ordförråd på andraspråket och samtalsexponering i kamratspel (s.242). Min studie bekräftar också ett positivt samband mellan andraspråksbarns ordförråd i svenska och deras verbala och icke-verbala interaktion med barn som har svenska som modersmål. Utöver detta belyser min studie också vilken typ av språkinlärningsverktyg som andraspråksbarn använder när de bygger kontakter med andra barn. Imitation, verbal (andra modersmål än svenska/outvecklade ordförråd på svenska), icke-verbal kommunikation (kroppsspråk) och kontextuell användning av språk är några av de viktigaste verktygen som andraspråksbarn använder för att lära sig svenska.

7.2.3 Sociala interaktioner som möjlighet för språkinläring i svenska förskolor

Alla deltagare pratade främst om interaktioner som leken ger, både som fri lek och lek som planerad aktivitet, som de främsta språkinlärningsmöjligheterna för andraspråksbarn i förskolans vardagliga aktiviteter. En av deltagarna har också upplevt två andra situationer som språkinlärningsmöjligheter för andraspråksbarn t.ex. övergångssituationer när barn äter och byter kläder. Dessa situationer som deltagaren nämner beskrivs också som språkinlärningsmöjligheter i två av tidigare forskningar. Kultti (2018) beskriver måltiden som en miljö där barn kan kommunicera i sin egen takt utifrån sin ålder och språkliga kompetens (s.29). Situationer, där barn tar av eller tar på sig kläder, kallas i en tidigare studie gjord av Ann Nordberg (2021) "*Tambur-situationer*". Med "*Tambursituation*" menar hon övergångstiden på förskolans mottagning, där ett scenario övergår till ett annat scenario och så vidare (s.699). En av deltagarna beskrev övergångssituationer som möjligheter att uppmuntra barn att lära sig olika ord. Deltagaren förmedlade att olika situationer och olika lekar skapar olika scenarier för att använda olika ord. Även om deltagaren i min studie inte kunnat definiera dessa typer av situationer med akademiska termer, kan hennes ordval tolkas på samma sätt som "*Tambursituation*" eftersom barn växlar från leksituation till matsituation, tar på sig kläderna när de går ut och tar av sig sina kläder när de kommer in osv.

7.3 Vidare forskning

Jag gjorde denna studie genom att bli inspirerad av flera studier som handlar om barns lek och språkinläring; dock kunde jag inte hitta många studier i relation till lek och språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk. Jag hoppas att min studie ytterligare kommer att inspirera andra att forska mer i relation till språkinläring hos andraspråksbarn ur olika perspektiv. Till exempel samlade jag förskollärares synpunkter i semistrukturerade intervjuer, jag tror det skulle vara intressant att forska genom observationer av situationer, där förskollärare använder lek för att stimulera språkinläring hos andraspråksbarn. Dessa bygger relationer med barn som har svenska som modersmål och utvecklar sitt språk genom att dra nytta av andra barns och pedagogers kontextuella språkanvändning. Genom att observera alla dessa situationer kan man skapa intressanta möjligheter för språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk.

8. Referenslista

- Allee-Herndon, K. A., Roberts, S. K., Hu, B., Clark, M. H., & Stewart, M. L (2021). Let's Talk Play! Exploring the Possible Benefits of Play-Based Pedagogy on Language and Literacy Learning in Two Title I Kindergarten Classrooms. *Early Childhood Education Journal*, 50, s. 119-132. DOI: 10.1007/s10643-020-01141-6
- Antón, M. (1999). The Discourse of a Learner-Centered Classroom: Sociocultural Perspectives on Teacher-Learner Interaction in the Second-Language Classroom. *The Modern Language Journal*, 83(3), s.303-318. Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/330255>
- Apple Inc. (2021). *Make a recording in Voice Memos on iPhone*. <https://support.apple.com/guide/iphone/make-a-recording-iph4d2a39a3b/ios> [2022-03-18]
- Aronsson, L. (2022). The concept of language in the Swedish preschool curriculum: A theoretical and empirical examination of its productions. *Journal of Early Childhood Literacy*, 22(1), s. 5-30. DOI:10.1177/1468798419896059
- Berk, L. E. (1994). Vygotsky's Theory: The Importance of Make-Believe Play. *Young Children*, 50(1), 30-38. DOI: <https://www.jstor.org/stable/42728322> [2022-03-05]
- Bryce-Clegg, A. (2020). *365 Days of Play*. UK: SAGE Publications Ltd.
ISBN: 9 781 526 464 484
- Clarke, P. (1999). Investigating Second Language Acquisition in Preschools: A longitudinal study of four Vietnamese-speaking children's acquisition of English in a bilingual preschool. *International Journal of Early Years Education*, 7(1), s.17-24. DOI: 10.1080/0966976990070102
- Drury, R. (2013). How silent is the 'Silent Period' for young bilinguals in early years settings in England? *European Early Childhood Education Research Journal*, 21, s. 380–391. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2013.814362>
- Eun, B. (2019). Adopting a stance: Bandura and Vygotsky on professional development. *Research in Education*, 105(1), s.74–88. DOI:10.1177/0034523718793431

- Fast, C. (2011). *Att läsa och skriva i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Frankfort-Nachmias, C. & Nachmias, D. (1996). *Research methods in the social sciences*. London: Arnold. ISBN-10:0 340 66 226 3, 13:978 0 340 662 267
- Forsberg Ahlcrona, M. (2009). *Handdockans kommunikativa potential som medierande redskap i förskolan*. Diss., Göteborgs: Department of Education: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet (University of Gothenburg)
- Ghana Commission for UNESCO. (2021). *UNESCO urges governments to make early childhood education accessible for all*. <https://unescoghana.gov.gh/unesco-urges-governments-to-make-early-childhood-education-accessible-for-all/> [2022-03-04]
- Grøver, V., Lawrence, J., & Rydland, V. (2018). Bilingual preschool children's second-language vocabulary development: The role of first-language vocabulary skills and second-language talk input. *International Journal of Bilingualism*, 22(2), s. 234-250. Doi:[10.1177/1367006916666389](https://doi.org/10.1177/1367006916666389)
- Hansson, S. & Cooper, A. (2021). Internationalisering–att lära av förskolor i andra länder. I: Löfdahl, H. A., & Ribaeus, K. (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Andra upplagan Stockholm: Liber, s.63–76.
- Hau, H. G., Selenius, H. & Åkesson, E. B. (2020). A preschool for all children? – Swedish preschool teachers' perspective on inclusion. *International Journal of Inclusive Education*, s.1-19. DOI: 10.1080/13603116.2020.1758805
- Hogenboom, M. (2022). What is the best age to learn to read? *BBC*, March 2, 2022. <https://www.bbc.com/future/article/20220228-the-best-age-for-learning-to-read> [2022-03-04]
- Ivrendi, A., Cevher-Kalburan, N., Hansen Sandseter, E., Storli, R., & Holla Sivertsen, A. (2019). Children, mothers, and preschool teachers' perceptions of play: Findings from Turkey and Norway. *Journal of Early Childhood Studies*, 3(1), s. 32–54. DOI: <http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931119>.
- Johnson, J. E., Christie, J. F., & Wardle, F. (2005). *Play, development and early education*. New York: Pearson. ISBN: 9 780 205 394 791

- Jones, P. E. (2016). Language and social determinism in the Vygotskian tradition: A response to Ratner (2015). *Language and Sociocultural Theory*, 3(1), 1–8
- Kultti, A. (2014). Mealtimes in Swedish preschools: pedagogical opportunities for toddlers learning a new language. *Early Years*, 34(1) s.18–31. DOI: 10.1080/09575146.2013.831399
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Tredje [reviderade] upplagan. Lund: Studentlitteratur. (utdrag på studiewebben).
- Löfdahl, H. A. (2021). God forskningssed- regelverk och etiska förhållningssätt. I: Löfdahl, H. A., & Ribaeus, K. (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Andra upplagan Stockholm: Liber, s.31–41.
- Löfgren, H. (2021). Lärarberättelser från förskolan. I: Löfdahl, H. A., & Ribaeus, K. (red.) *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Andra upplagan Stockholm: Liber, s.161–170.
- Newman, F. & Holzman, L. (2014). *Lev Vygotsky: Revolutionary scientist*. Hove: Psychology Press
- Nordberg, A. (2021). Support of language and communication in the ‘Tambour situation’ in Swedish preschools. *Early Child Development and Care*, 191(5), s. 699-712. DOI: 10.1080/03004430.2019.1645134
- OECD. (2017). *Starting Strong 2017 Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care*. OECD Publishing: Paris. https://read.oecd-ilibrary.org/education/starting-strong-2017_9789264276116-en#page3 [2022-02-21]
- Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Purwanti, E. & Hatmanto, E. D. (2019). Understanding EFL teachers’ beliefs about lesson study and their knowledge development viewed from social cultural theory of Vygotsky. *English Language Teaching Educational Journal*, 2(2), s. 50-61. E-ISSN: 2621-6485

- Roos, C. (2021). Att berätta om små barn - minietnografi. I: Löfdahl, H. A., & Ribaeus, K. (red.) *Förskollärares metod och vetenskapsteori*. Andra upplagan Stockholm: Liber, s.110–120.
- Samuelsson, R. (2019). Play, culture and learning: studies of second language and conceptual development in Swedish preschools. Diss., Huddinge: Swedish, Studies in the educational sciences, [School of] culture and education, Södertörns högskola (Södertörn University)
- SCB (2020). *Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund Demografiska rapporter 2020:3*. Stockholm: Sveriges statistikmyndighet SCB. ISSN: 1654–1510 (Online) https://www.scb.se/contentassets/ed22f1c0a03e4ee199bad44cc32162e0/le0102_2020a01_br_be51br2003.pdf [2022-03-04]
- SCB (2022). *Utrikes födda i Sverige*. Stockholm: Sveriges statistikmyndighet SCB. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda/> [2022-03-04]
- Sinha, C. (2015). Language and other artifacts: socio-cultural dynamics of niche construction. *Frontiers in psychology*, 6 (1601), s. 1–18. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01601>
- Silverman, D. (2011). *Interpreting qualitative data: a guide to the principles of qualitative research*. London: Sage. ISBN-978-0-85702-420-6, 978-0-85702-421-3
- Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan, Lpfö 18*. <https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan> [2021-03-04]
- Skolverket. (2020). Childcare in Sweden. Lenanders Tryckeri AB, Kalmar 2000. <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a653a14/1553956850507/pdf633.pdf>
- Statista. (2022). *Number of pupils with other mother tongue than Swedish in preschool class in Sweden from 2011 to 2021*. <https://www.statista.com/statistics/539547/sweden-pupils-in-preschool-class-with-other-mother-tongue-than-swedish/>

Swedish Institute. (2021). *The Swedish school system*.

<https://sweden.se/life/society/the-swedish-school-system> [2022-05-14]

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Upplaga: 2. Stockholm: Liber.

UNESCO 2003. Education in a multilingual world. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization <http://www.inarels.com/resources/unesco2003.pdf>

United Nations 2021. *Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all*. Department of Economic and Social Affairs <https://sdgs.un.org/goals/goal4>

University of Leeds (2022). *Leeds Harvard introduction: Citing quotations using Leeds Harvard*. https://library.leeds.ac.uk/info/1402/referencing/50/leeds_harvard_introduction/4 [2022-03-26]

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf [2022-03-08]

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press

Vygotskij, L. S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos

Vygotskij, L. S. (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos

Wells, G. (1999). Using L1 to master L2: A response to Anton & DiCamilla's 'Socio-cognitive functions of L1 collaborative interaction in the L2 classroom'. *The Modern Language Journal*, 83(2), s.248-254. Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/330339>

Wilkinson, S. (2011). Focus group research. In Silverman, D. *Qualitative Research*, Third Edition. London: Sage, pp. 168-184.

Yaghoubi, M. & Farrokh, P. (2022). Investigating Iranian English Learners' Private Speech Across Proficiency Levels and Gender Based on Vygotsky's Sociocultural Theory. *Journal of Psycholinguistic Research*, s. 1-20. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10936-022-09838-y>

8.1 Otryckta källor

Intervju, Förskollärare 1 (L-1), Förskola 1 (Fsk-1), 2022-03-16

Intervju, Förskollärare 2 (L-2), Förskola 1 (Fsk-1), 2022-03-16

Intervju, Förskollärare 3 (L-3), Förskola 2, (Fsk-2), 2022-03-15

Intervju, Förskollärare 4 (L-4), Förskola 3, (Fsk-3), 2022-03-17

9. Bilagor

9.1 Informationsbrev

Hej,

Det här är min sista termin på förskolläraryrket vid Södertörns Högskola. Jag skriver ett examensarbete som innehåller en mindre studie som är relevant för förskole praktiken och mitt framtida yrke som förskollärare.

Syftet med denna studie är att lyfta fram förskollärares syn på sambandet mellan lek och barns språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk. Denna studie kan vara till nytta för blivande förskollärare, nuvarande elever i förskolepedagogik och annan personal på en interkulturell förskola att förstå sambandet mellan lek och språkinläring hos barn med svenska som andraspråk i förskolans vardag.

För att slutföra denna studie behöver jag intervjua dig för att få dina värdefulla svar. Det blir inget rätt eller fel svar, du kan svara med dina egna ord och egna tankar utifrån din erfarenhet som förskollärare. Frågor kommer att handla om följande koncept och processer:

Lek, språkinläring hos barn som har ett annat modersmål än svenska, sambandet mellan lek och språkinläring för barn som har ett annat modersmål än svenska och förskollärares engagemang i barns lek för att uppmuntra barns språkinläring m.m.

Om ni vill delta i min studie är ni välkommen att kontakta mig på:

Jag kommer så långt det är möjligt att genomföra dessa intervjuer personligen. Intervjuer kommer att spelas in för att korrekt kunna återge dina synpunkter och jag behandlar alla personuppgifter i enlighet med universitetets föreskrifter.

Naturligtvis kommer lämplig tid att diskuteras beroende på vad som passar dig!!

Tveka inte att kontakta mig om du har några funderingar eller frågor som du vill förtydliga.

Tack för din tid!

Mvh

Amandeep Sandhu

Mobiltelefon: XXXXXXXXXX

9.2 Samtyckesblankett

Informations-och-samtyckesblankett vid behandling av personuppgifter i samband med studentarbete

Jag är student på ett av förskolläraryrkesprogrammen vid Södertörns högskola. Denna sista termin på utbildningen skriver jag/vi ett examensarbete som omfattar en mindre undersökning som är relevant för förskolans praktik och mitt kommande yrke som förskollärare.

Syftet med denna studie är att lyfta fram förskollärares syn på sambandet mellan lek och barns språkinlärning hos barn som har svenska som andraspråk. Denna studie kan vara till nytta för blivande förskollärare, nuvarande elever i förskolepedagogik och annan personal på en interkulturell förskola att förstå sambandet mellan lek och språkinlärning hos barn med svenska som andraspråk i förskolans vardag. Intervjuer kan spelas in med mobil brännare/noteras med penna och papper för att göra datainsamlingen mer effektiv.

Jag samtycker till att Södertörns högskola behandlar följande personuppgifter i studentarbetet i enlighet med nedanstående beskrivningen.

Vilka personuppgifter kommer att behandlas?

- namn
- telefonnummer
- adress
- e-postadress
- inspelat material eller ljud

Vad är syftet med behandlingen av personuppgifter?

Insamlad information kommer inte att användas i något kommersiellt syfte, informationen kommer att användas för att slutföra examensarbetet.

På vilken rättslig grund kommer personuppgifterna att behandlas?

Personuppgifterna behandlas med ditt uttryckliga samtycke. Deltagande i studien är helt frivilligt. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak. Om du inte samtycker till personuppgiftsbehandlingen kan du göra det utan att drabbas av negativa konsekvenser.

Lagringsform och skyddsåtgärder:

Insamlade data kommer att lagras och hanteras enligt GDPR och Vetenskapsrådets riktlinjer. Personuppgifter som namn eller telefonnummer kommer inte att användas i forskningsrapporten.

Varje uppgiftslämnarens omnämning kommer att göras med hjälp av kodnamn, till exempel FL-1, FL-2. Efter avslutad studie kommer insamlade data att raderas.

Vilka är mina rättigheter?

Enligt EU:s dataskyddsförordning har du rätt att få ta del av samtliga personuppgifter om dig som hanteras (registerutdrag) Du har även rätt att få dina uppgifter rättade vid fel. Du har även rätt att begära radering, begränsning eller invända mot behandling av personuppgifter. Fortsättningsvis har du rätt till dataportabilitet, dvs. rätt att överföra personuppgifter från en personuppgiftsansvarig till en annan ”utan att hindras”. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att behöva ange orsak.

Vem ska jag vända till om uppgifter är felaktiga eller jag vill ångra mitt samtycke?

Behöver du få felaktiga uppgifter rättade, komplettera med saknade uppgifter (rättelse) eller ångrar du ditt samtycke (återkallelse) kan du i första hand kontakta ansvarig student och/eller dennes handledare (se kontaktuppgifter nedan). Du kan även vända dig till Södertörns högskolans dataskyddsombud på dataskydd@sh.se.

Personuppgiftsansvarig: Södertörns högskola är juridiskt ansvarig för studentens personuppgiftsbehandlingar i studentarbeten. Du kan alltid nå Södertörns högskola via e-post registrator@sh.se eller telefon 08 608 40 00.

Dataskyddsombud: Har du funderingar eller klagomål om hur dina personuppgifter behandlas kan du alltid vända dig till Södertörns högskolas dataskyddsombud på dataskydd@sh.se.

Klagomål: Är du inte nöjd med högskolans hantering av dina personuppgifter har du alltid rätt att lämna klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten. Du når dem via e-post: imy@imy.se eller telefon 08-657 61 00.

Kontaktuppgifter till ansvarig(a) student(er) och handledare:

Namn på kursen: Självständigt vetenskapligt arbete

Institution: Södertörns högskola

Handledare: Jonna Lappalainen

Student: Amandeep Sandhu

”Om du väljer att delta: Läs igenom samtyckesblanketten noggrant. Svara på denna e-post med följande text:

”Jag bekräftar att jag har tagit del av informations och-samtyckesblankett som bifogades i e-post 2022-xx-xx till mig. Jag är införstådd med hur mina personuppgifter kan komma att behandlas. Jag är medveten om att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag kan avbryta mitt deltagande i studien utan att ange något skäl. Jag bekräftar med denna e-post att jag ger mitt samtycke till att mina personuppgifter behandlas inom ramen för studien.”

9.3 Intervjuguide

Kort introduktionspresentation om min studie

Jag heter Aman och är en förskollärarstudent. Jag ska undersöka förskollärarnas syn på sambandet mellan lek och barns språkinläring hos barn som har svenska som andraspråk. Eftersom du arbetar på en förskola där du arbetat med barn som har ett annat modersmål än svenska, skulle den här intervjun med dig hjälpa mig att ta reda på hur förskollärare uppfattar sambandet mellan lek och språkinläring hos barn som har ett annat modersmål än svenska. Intervjun tar cirka 45 minuter och samtalet kommer att spelas in. Det inspelade samtalet kommer endast att användas för forskningsändamål och din integritet kommer alltid att beaktas när vi hanterar och publicerar forskningsresultaten. Om det finns frågor som du tror att du inte vill diskutera under inspelningen kan vi ta det efter denna inspelning. Du kommer också att ges möjlighet att granska dina svar om du så önskar. Kan vi börja med intervjun eller har du några frågor?

Frågor:

1. Hur många år har du arbetat på förskolor?
2. Vilken åldersgrupp-barn arbetar du för närvarande?
3. Hur stor procentuell andel tror du att din förskola har barn som har ett annat modersmål än svenska?
4. Hur lång erfarenhet har du av att arbeta med barn som har ett annat modersmål än svenska?
5. Vad ser du för möjligheter för dessa barn att lära sig svenska i vardagliga aktiviteter i förskolan? Ge exempel
6. På vilket sätt eller hur kommunicera du med dessa barn?

7. Hur skulle du definiera lek i dina egna ord?

8. Tror du att barn uttrycker sig i lek även om de inte har verbala språkkunskaper ännu? Om ja, ge exempel.

9. På vilka sätt tror du att leken är till nytta för barns språkutveckling som har ett annat modersmål än svenska? Ge exempel.

10. Tycker du att en pedagog bör engagera sig i barns lek för att utveckla dessa barns språkinlärning? Om ja, kan du ge exempel?

11. Vilken sorts lek ger de bästa möjligheterna att lära sig svenska för barn som har ett annat modersmål än svenska?

12. Känner du att du vill eller behöver utveckla dina kunskaper om barns språkutveckling genom lek, i så fall hur och vad?

Tack så mycket för din hjälp och dina värdefulla synpunkter, nu stänger jag av inspelningen. Du är varmt välkommen att lägga till eller ta bort något du önskar.

Tack igen!